

על חופש הביטוי ו"חופש המימון"
(או על הניסיונות להנמקה דמוקרטית של עקרונות אנטי-דמוקרטיים)

(פוסט זה הועלה כתגובה לטענה של ממשלה עומד "חופש המימון" – המצאה ניאולאומנית חדשה שטוענת לזכותה של ממשלה נבחרת לממן רק יצירות תרבות אשר תואמות את האינטרס הלאומי, לפי שיפוט. כותבים קודמים עמדו על המופרחות של ההמצאה המושגית הזאת, הן מצד ההפקעה של מושג החופש שהינו מושג של זכויות אדם לטובת פגיעה בזכויות אדם והן מצד הדוקטרינה שאין מגבלות לפעולות של "ממשלה נבחרת").

אכן, נראה שיש כאן כמה מישורי דיון שראוי להפריד ביניהם במפורש.

מישור המשפט המנהלי. כפי שכבר נאמר, כאן הדבר פשוט בתכלית: השרה רגב פועלת (או מאיימת לפעול) באופן לא חוקי.

אבל השרה לא לבד: שרים, משרדי ממשלה, רשויות ממשלתיות וציבוריות (כולל המל"ג...) ואף הממשלה כולה נוהגים באופן לא חוקי במגוון נושאים. לעיתים בניגוד לדיון מפורש, ולעיתים "רק" באופן ברור בניגוד רוחו. (וכל זה לא כולל את התנהלות ממשלות ישראל בניגוד לדיון הבינ"ל...)

יש עוד "אבל", שהוא מסוכן עוד יותר: האי-חוקיות הפורמלית הנ"ל יכולה להתבטל בקלות ע"י שינוי החוק (או התקנות וגו').

המישור השני (והוא אכן העיקרי) הוא המישור הנורמטיבי (ז"א השאלה של מה ראוי). אבל שאלת הראוי תלויה בהשקפות וערכים, ועליהם אין הסכמה. מה שמשונה בכל הסיפור הוא שיש מי שדוגלים בערכים ו/או השקפות פרוטו-פאשיסטיות אשר מתעקשים לדבר תחת כסות של ערכים "דמוקרטיים" תוך ריקונם מתוכן ו/או סילופם הגמור. ההתעקשות הזאת היא נושא מעניין ביותר שראוי לחקירה/מחקר/דיון...

אפשר לפתוח מישור שלישי שידון בשאלה מהי דמוקרטיה. המתעקשים הנ"ל יאמרו "על רגל אחת דמוקרטיה היא שלטון הרוב" ואחרים יאמרו "על רגל אחת דמוקרטיה היא הבטחת זכויות האדם" (ואני אוסיף שזה מתרגם בדרך כלל ל"הבטחת זכויות המיעוט"). אבל האם יש טעם בוויכוח הזה? הרי מדובר על ויכוח שאין בו נקודת התחלה מוסכמת ואין בו שפה משותפת: אלה חושבים ומדברים על אבנים ואלו חושבים ומדברים על חתולים. האם זה לא ויכוח על הזכות להשתמש במילה מסוימת לתיאור דברים שונים בתכלית?

אבל אם נחזור למישור השני העניין הוא איזה חברה רוצים ו/או חושבים לראויה. רוב המתדיינים כאן אומרים, במובלע, שהם רוצים חברה ליברלית, וטוענים שבחברה כזאת אין מקום לפעולות (או איום בפעולות) מסוג מסוים (כגון אלו של השרה רגב). נראה לי שהתומכים בעמדת השרה רגב לא רוצים בחברה כזאת (מסיבות שונות שאינן רלוונטיות כאן), ואני שוב תוהה מדוע הם אינם אומרים כך במפורש (ז"א מדוע הם משקיעים כל כך הרבה מאמץ בניסיון שווא לעגן את תמיכתם בעמדות אנטי-ליברליות בשיח ליברלי...)?